

Een leskaart over opwinding en schandalen, en hoe tijdelijk deze vaak zijn. Over schande van vroeger waar we nu onze schouders voor ophalen en weer verse opwinding. Want die kunstenaars... ze rommelen expres met onze tradities. Toch?

Maar eerst, wat is dat eigenlijk: traditie?

tra-di-tie <f>(de ~ (v.); ~s) **0.1** het van generatie op generatie overdragen van cultuurgooederen en gewoonten => overlevering **0.2** wat als gebruik, als verhaal enz. overge-

- 1** Iedereen heeft wel een beeld van 'traditie'. Zoek een schilderij dat in jouw ogen zeer traditioneel is. Maak een snelle schets van de compositie en benoem de drie meest traditionele kenmerken.

Kenmerk 1

Kenmerk 2

Kenmerk 3

Kunstenaar:

Titel:

Jaartal:

- 2** Klein vergelijkend onderzoek: vraag een klasgenoot wat hij/zij koos en vergelijk jullie schilderijen. Overleg en kies: welk van de werken is het meest traditioneel?

Titel:

Wat gaf de doorslag?

.....

.....

Oké, dat is traditie. Maar deze kaart gaat over opwinding. Die krijg je vanzelf, als je morrelt aan de traditie. Mensen hebben (en dat is ook traditie) moeite met iemand die alles anders doet. Zoals... een kunstenaar. Het museum hangt boordevol oude en nieuwe schandalen. We maken een kleine opheftour. Zoek in het museum *De schildersboot* van Claude Monet. De raddraaier.

3 Kijk goed naar het schilderij. Vergelijk het eventueel met oudere werken, in het zaaltje hiernaast. Wat denk je dat Monet deed waar de (kunst)wereld schande van sprak?

Tot welke kunststroming wordt hij gerekend?

Realisme Impressionisme Expressionisme

Wist je dat deze naam eigenlijk een scheldnaam is? Hij werd bedacht door een kunstjournalist, die gruwde van de losse schilderijstijl en de onbelangrijke onderwerpen (liever historie!). De schilderijen waren – voor toen – ongekend!

4 Wat vind jij van dit schandaal?

Dat snap ik ← → Da's wel wat achterhaald

Wat ook nieuw was: de schilders gingen hun atelier uit. Naar buiten, schilderen wat ze zagen. Dat deed ook Vincent van Gogh, die hier niet mag ontbreken. Van Gogh maakte het zelf niet mee: waardering voor zijn kunst. Hij verkocht vrijwel niets en had continu te kampen met kritiek.

Deze litho is een voorstudie voor een schilderij, dat nu wordt beschouwd als een topstuk.

Kunstenaar Anthon van Rappard schreef: '... Wat doet die ketel toch. Hij staat niet, hij wordt niet vastgehouden, maar wat dan? En waarom mag die man rechts geen knie hebben en geen buik en geen longen? Of zitten die in zijn rug? En waarom moet een arm een meter te kort zijn? En waarom moet hij de helft van zijn neus missen? En waarom moet die vrouw links zo'n pijpesteeltje met een dobbelsteen eraan tot neus hebben?'

Vincent van Gogh, *De aardappeleters* (litho), april 1885

5 Bekijk de litho: welk kritiekpunt vind je het meest terecht?

Vincent stuurde de brief terug, beledigd dat zijn neef (!) niet zag dat hij iets nieuws probeerde: niet heel precies naschilderen, maar je gevoel laten zien. Laten zien hoe zwaar deze boeren het hebben.

6 Bekijk het schilderij *De aardappeleters*. Hoe verbeeldt Vincent het zware boerenleven? Denk aan kleur/compositie/vormtaal

.....

.....

.....

7 Het schilderij maakt hij ná de litho en de brief. Vergelijk ze goed. Heeft Vincent iets van de kritiek ter harte genomen?

.....

Het zou niet de laatste keer zijn dat Vincent voor ‘klodderaar’ wordt uitgemaakt. Wat vind jij?

Dat snap ik ← ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ → Da's wel wat achterhaald

De tour gaat verder. Zoek de schilderijen van Juan Gris en Pablo Picasso.

8 Kies een werk dat jou het meest aanspreekt.

Kunstenaar:

Titel:

Jaartal:

Wat maakt dat het jou aanspreekt?

.....

9 We zitten in de schandalentour. Waarom hebben deze werken opwinding veroorzaakt? Vergelijk jouw werk met een schilderij dat minimaal 10 jaar ouder is en zeg iets over:

De vormtaal:

Perspectief/diepte:

Kleurgebruik:

De kubisten tartten de traditie door vormen te ontleden en weer samen te voegen in nieuwe composities. Ook gingen ze experimenteren met materialen.

10 Welke 'vreemde' materialen vind je in deze ruimte?

- Papier
 Krijt
 Zand
 Metaal

Na dit kleine onderzoek: wat vind jij van deze ophef?

Dat snap ik ← ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ → Da's wel wat achterhaald

Helene Kröller-Müller moest ook wennen aan deze 'nieuwe' kunst: 'Ik begreep er niets van, noch van zijn strekking en bedoeling, noch van zijn samenhang met andere kunst. Het was voor mij een totale verrassing.' Maar ze volgt haar gevoel, koopt de 'schandalige werken' en verdedigt de jonge kunstenaars. Dat was geen verkeerde inschatting, want ze werden wereldberoemd en hun werken onbetaalbaar.

in·no·va·tie <de ~ (v.); ~s> **0.1** invoering van iets nieuws ⇒ *nieuwigheid*.
in·no·va·tief <bn.> **0.1** vernieuwend.

11 Wat zegt dit in jouw ogen over het belang van traditie en innovatie, in de kunst?

.....

.....

12 Een laatste zoektocht. Want van welk kunstwerk (schilderij/beeld/...) in het museum begrijp jij helemaal niets? Waarom? Loop rustig rond, doe eerst andere opdrachten, neem de tijd... je zult 'm vanzelf vinden!

Kunstenaar:

Titel:

Jaartal:

Onbegrijpelijk, want:

.....

.....

Waarschijnlijk doodnormaal in het jaar: